

147 . Târgu Trotuș | Județ: Bacău | Punct: Țarna Nouă (în zona de nord a comunei Târgu Trotuș) | Anul: 1999

Anul: 1999

Cod RAN: 25834.01

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Alexandru Artimon

Instituții: Muzeul Județean de Istorie și Arheologie "Iulian Antonescu", Bacău

Raport de cercetare arheologică pe anul 1999 în așezarea medievală urbană de la Târgu Trotuș, jud. B

Raport

În anul 1999 au continuat cercetările arheologice în așezarea medievală urbană, situată pe teritoriul actual al comunei Târgu Trotuș (județul Bacău), în punctul "Țarna Nouă" aflat în zona de nord a actualei localități și fiind conduse de Alexandru Artimon, șef secție la Muzeul Județean de Istorie "Iulian Antonescu" din Bacău (responsabil de șantier).

Menționăm faptul că aceste cercetări arheologice au fost începute în 1975 și au căpătat caracterul unor săpături sistematice, fiind investigată așezarea de caracter urban, a vechiului oraș Tg. Trotuș (sec. XIV-XVII), până în prezent (1975-1995).

Pentru clarificarea unor date privind întinderea orașului în zona de vest și rezolvarea unor probleme stratigrafice și de datare a bisericii din secolul al XIV-lea, au fost întreprinse investigații în luna noiembrie a anului 1999.

În acest scop s-a trasat secțiunea 40, în lungime de 100 m și lățime de 1,50 m, paralelă cu secțiunea 37, trasată în 1996 și aflată la 25 de m spre est de această secțiune (fig. 1). Obiectivul urmărit prin trasarea acestei secțiuni era acela al verificării întinderii orașului medieval Târgu Trotuș, în zona de vest, pentru surprinderea urmelor de locuire din vatra lui.

Cu prilejul investigațiilor întreprinse s-a observat că cel mai vechi nivel de locuire ce aparține orașului este din a doua jumătate a secolului al XIV-lea. De asemenea, s-au depistat și urme de locuire din secolele XV - XVII. În această secțiune nu s-au descoperit urme de locuință, cuptoare, ateliere meșteșugărești sau gropi menajere, ceea ce ne dovedește că ne aflăm la marginea de vest a orașului. Se impune ca în viitor să sondăm metodic această zonă, până în apropierea secțiunii XXIII, trasată în anii anteriori și unde au fost dezvelite locuințe, cuptoare, gropi menajere din secolele XIV-XVII. Pentru clarificarea acestor probleme istorice sunt necesare cercetări pe o suprafață de cca. 9500 m.p.

În cadrul investigațiilor ne-am propus în campania 1999, în limita fondurilor existente, s-a urmărit studierea interiorului vechii biserici din secolul al XIV-lea descoperită și cercetată parțial între anii 1981 - 1983 (fig. 2).

Acest lucru era necesar pentru reverificarea situației stratigrafice, la recomandarea unor specialiști, care intuiau pe baza planurilor prezentate de noi la o serie de sesiuni științifice, că s-ar putea să avem de-a face cu o biserică mai veche, într-o primă fază. Era vorba de zona din interiorul naosului și a altarului, unde se profila un zid, fapt care a determinat pe unii specialiști să considere că ar proveni de la o biserică mai veche.

Pentru clarificarea acestor probleme istorice s-a trasat în axul zonei respective (între altar și naos) secțiunea 41, perpendiculară pe aceste resturi de ziduri, scopul ei fiind oferirea de situații stratigrafice clare privind evoluția în timp a bisericii.

Reamintim faptul că în cadrul cercetărilor întreprinse în 1982, prin trasarea secțiunii XIV,

perpendiculară pe axul bisericii, am ajuns la concluzii clare privind evoluția în timp a bisericii.

În scopul evidențierii mai clare a situației stratigrafice, s-a trasat secțiunea 41, având dimensiunile de 6,90 m x 1 m, perpendiculară pe zidurile de nord și sud ale bisericii (fig. 2).

Cu acest prilej, am observat că situația stratigrafică urmărită la această secțiune corespunde cu cercetările noastre întreprinse la acest monument în anii 1982 - 1983.

O singură precizare se impune, în sensul că odată cu etapele de restaurare ale bisericii, și în special cele care au avut loc în a doua jumătate a secolului XV au fost luate unele măsuri de consolidare a bolții bisericii, prin adăugarea unor fundații la adâncimea -0,40 m, în completarea celor ale zidurilor de nord, sud, est și vest ale bisericii, aflate la - 0,60 m adâncime.

În concluzie asupra cercetărilor arheologice din campania 1999 am observat că în această zonă a orașului Târgu trotuș a existat o veche biserică românească, de rit ortodox, din secolul al XIV-lea, cu etape de refacere întreprinse la mijlocul și sfârșitul secolului al XV-lea, distrusă în secolul al XVII-lea.

Cerceatarea arheologică, timp de 25 de ani, în vatra veche a orașului medieval Târgu Trotuș (1975 - 1999), ne permite emiterea următoarelor concluzii pe marginea genezei și evoluției acestui important oraș din zona de sud-vest a Moldovei.

Investigațiile istorice și arheologice au evidențiat faptul că orașul Târgu Trotuș a luat ființă în a doua jumătate a veacului al XIV-lea.

În evoluția lui se disting două mari etape istorice:

1. Formarea și evoluția orașului în secolele XIV - XV

2. Ascensiunea puternică a orașului în secolul XVI și prima jumătate a secolului XVII și decăderea lui la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Din prima etapă (secolele XIV - XV) au fost dezvelite un număr de 18 locuințe, 6 cuptoare și 14 gropi menajere. Locuințele sunt de suprafață sau adâncite, de formă rectangulară, de diverse dimensiuni.

Locuințele de suprafață erau, în general, formate din două încăperi, ridicate deasupra unei pivnițe căptușite cu blăni de stejar sau brad, fixate pe stâlpi de lemn care constituiau și structura de rezistență a casei. Aveau pereții de bârne, peste care se aplicau nuiele sau șipci întretăiate, atât la interior, cât și la exterior, cu un strat de lut.

Inventarul descoperit în locuințe era format din ceramică de uz casnic și ornamentală, unelte meșteșugărești și agricole, obiecte de fier de întrebuințare gospodărească, obiecte de podoabă și monede de emisiuni de la voievozii Moldovei, din secolele XIV și XV și străine (ungurești, germane, turcești, poloneze, etc.).

Ceramica este deosebit de bogată fiind formată din diferite tipuri de vase (ulcioare, căni, pahare, capace, castroane, tigăi, opaițe, etc.), aparținând celor două categorii distincte: prima lucrată dintr-o pastă grosieră și cea de-a doua, dintr-o pastă fină, de bună calitate. De remarcat e faptul că o parte din ceramica aparținând celei de a doua categorii este de proveniență străină (germană) similară celei găsite la Suceava, Siret, Roman, Bacău, etc.

Orașul cunoaște o dezvoltare puternică în secolele XVI - XVII (prima jumătate a secolului al XVII-lea), când se constată o creștere demografică și o dezvoltare economică, comercială și meșteșugărească, surprinsă în bogăția și varietatea materialului arheologic.

Din a doua etapă (secolele XVI - XVII) au fost dezvelite un număr de 24 locuințe, 3 cuptoare, din care două de ars oale și 9 gropi menajere.

Locuințele sunt mai spațioase, majoritatea de suprafață, cu pivnițe de piatră. Au fost identificate locuințe cu fundație de piatră (locuințele 26, 29, 32).

La construcția sobelor s-au folosit cahle decorate cu motive geometrice și florale stilizate sau antropomorfe, heraldice și zoomorfe.

În urma cercetărilor s-au descoperit numeroase materiale arheologice, constând din ceramică de uz casnic și ornamentală, obiecte de fier (unelte meșteșugărești și agricole, scoabe piroane, cuie, cuțite, lacăte, etc.), piese de armament și harnașament, obiecte de podoabă și monede, dateate în secolele XVI - XVII.

În cadrul celor două etape de dezvoltare a orașului, un obiectiv important l-au constituit cercetarea bisericii și cimitirului din secolele XIV - XVII.

Investigațiile arheologice la aceste complexe s-au efectuat între anii 1981 - 1983, 1990 - 1994, 1997 - 1999.

Din analiza datelor stratigrafice, a materialelor arheologice, s-a constatat că șanțurile de fundație ale bisericii erau, inițial, umplute cu bolovani de râu și susțineau la suprafață o construcție de lemn. Pe acest nivel de călcare a primilor constructori s-au descoperit fragmente ceramice dateate în vremea voievodului Moldovei Petru I Mușat (1375 - 1391).

Cercetările au mai relevat că la mijlocul secolului al XV-lea s-a produs un incendiu la acest monument. După refacerea bisericii și funcționarea ei într-o anumită perioadă de timp, se produce un incendiu mult mai puternic și care distruge aproape complet construcția. Acest incendiu s-a produs la sfârșitul secolului al XV-lea. În această vreme se întreprind lucrări ample la acest monument, surprinse peste tot în cadrul cercetărilor arheologice. Se consolidează fundația bisericii cu pietre de râu și carieră și cu pământ galben.

În epoca lui Ștefan cel Mare orașenii de la Târgu Trotuș ridică biserica din zid (pietre de râu și carieră) cu acoperiș de șindrilă.

După această refacere, biserica a durat până în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, când va fi abandonată și dezafectată.

Biserica descoperită la Târgu trotuș face parte din tipul de construcții dreptunghiulare cu absida altarului aproape semicirculară. În exterior, biserica are o lungime de 17,80 m și o lățime de 6,80 m.

Cu prilejul cercetărilor arheologice s-a observat că după construirea bisericii, în jurul ei a început să se formeze un cimitir.

În acest scop, pe baza investigațiilor întreprinse s-a reușit să se delimiteze perimetrul cimitirului în zonele de nord, est, vest și sud, fiind dezvelite un număr de 214 morminte (67 din secolul al XV-lea, 109 din secolul al XVI-lea și 38 din secolul al XVII-lea), care aparțin comunității orașenești de rit ortodox, încadrate cronologic în secolele XV - XVII (fig. 3).

Descoperirea perimetrului necropolei în zonele de nord, sud, est și vest, ne-a permis să constatăm că acest cimitir cuprindea o suprafață de cca. 6622 m.p. Din calculele întreprinse conform normelor științifice în vigoare, ar reieși că necropola avea cca. 1468 morminte.

Descoperirile de obiecte de podoabă și monede, sau de altă natură, făcute în cadrul bisericii și necropolei, completează gatele oferite de cercetările din cuprinsul așezării și aduc noi precizări privind geneza și evoluția istorică a orașului.

Materialele arheologice găsite la Târgu trotuș ne dovedesc că acest oraș, situat într-o poziție geografică favorabilă, în apropierea graniței dintre Moldova și Transilvania, cunoaște o dezvoltare însemnată în secolele XV - XVI.

Important centru vamal, situat în apropierea ocnelor de sare, era în același timp și un centru de producere și desfacere, unde veneau negustorii, meșteșugarii și majoritatea țăranilor din satele aflate în zona de influență a orașului.

În secolul al XVII-lea și îndeosebi începând cu mijlocul acestui veac se observă o stagnare a dezvoltării acestui oraș, cauzată și de dese intervenții ale trupelor străine (tătărești, turcești, poloneze, ungurești) ce au loc în această vreme în Valea Trotușului.

Decăderea orașului la sfârșitul secolului al XVII-lea va determina pe mulți orașeni să se refugieze într-o zonă mai apărută natural, pe locul unde va lua ființă și se va dezvolta centru urban Târgu Ocna.

În orice caz, la începutul secolului al XVIII-lea, așa cum relatea ofițerul suedez Erasmus Heinrich von

Weismantel, în decembrie 1713 și anuarie 1714, în trecere prin Troțuș, orașul era "total ruinat".

Informații suplimentare online

[Raportul 997 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
